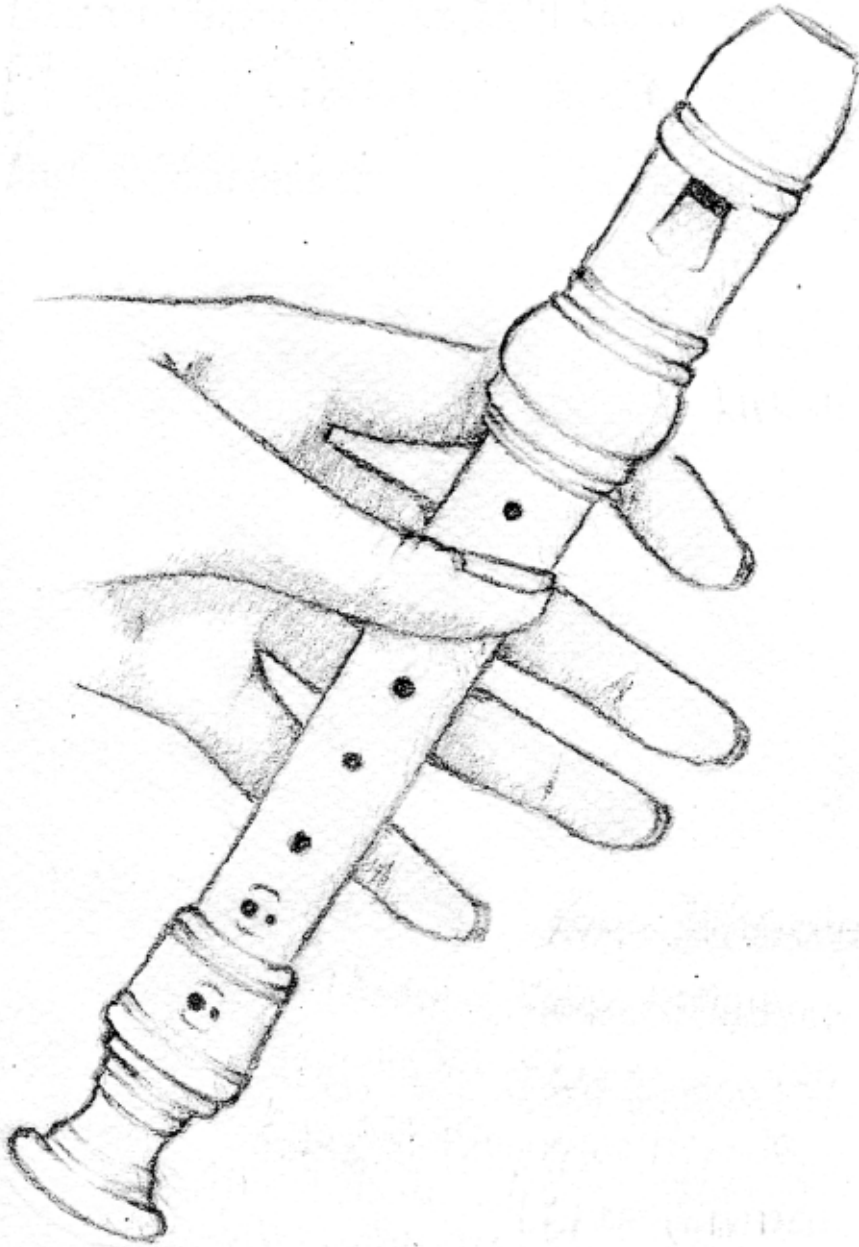

B l o k k i

J ä t t i n u m e r o 2 0 1 4

Frans Brüggen 1934-2014

Dorothee Oberlinger & Nordhorn festival

Soivaa tiedettä

Nokakkain

FRANS BRÜGGEN 1934-2014

Nokkahuilutaivaan kirkkain tähti ja vanhan musiikin uuden tule-
misen yksi suurimmista vaikuttajista, hollantilainen Frans Brü-
ggen kuoli elokuussa 79-vuotiaana. Nokkahuilun lisäksi Brü-
ggen soitti traversoa ja toimi kapellimestarina sekä pedagogina. Brü-
ggen levytti soittajana valtavan määrän (mukana yli 50 levyllä)
vanhan musiikin kantaohjelmistoa mm. cembalisti Gustav Leon-
hardtin kanssa Telefunkenin Das Alte Werk -levymerkille. Vuon-
na 1981 hän perusti Orchestra of the Eighteenth Century
-orkesterin, jonka johdossa hän toimi kuolemaansa asti. Orkeste-
rinsa kanssa Brü-
ggen soitti ja levytti Bachin ja Rameaun lisäksi
myös hieman uudempaa ohjelmistoa kuten Haydnia, Mozartia,
Schubertia ja Mendelssohnia. Kapellimestarivierailijana Brü-
ggen toi vanhan musiikin esityskäytäntöjä tutuiksi myös moderneille
sinfoniaorkestereille ympäri maailman. Haagin kuninkaallisen
konservatorion professoriksi hänet nimitettiin vain 21-vuotiaana
ja myöhemmin vuosina seurasivat mm. vierailuprofessorit Yh-
dysvalloissa.

Amsterdammassa syntynyt ja opiskellut Brü-
ggen oli nokkahuilistina
aikanaan omaa luokkaansa. Hän oli vastustamaton virtuoosi, jo-
ka osasi muovata nokkahuilunsa sointia ennenkuulemattomalla
tavalla. Rohkea, jopa sensuelli rubato ja joskus erittäin terävä ar-
tikulaatio olivat osa hänen soittotyyliään - puhumattakaan hänen
soittoasennostaan, joka on legendaarinen ristittyine jalcoineen.
Messa di voce -tyyppinen paisutteleva tyyli saattoi tuntua ma-
neerilta, mutta Brü-
ggen puolustautui historiallisilla lähteillä ja loi
soittotyylistään jopa oman koulukunnan. Brü-
ggenistä tuli ainut-
laatuinen nokkahuilujulkkis, jonka levyjenkin mukana tulleet ju-
listeet koristivat monen musiikinrakastajan seinää.

Solistiesiintymiset, soolokonsertit sekä yhdessä Walter van
Hauwen ja Kees Boeken kanssa perustettu avantgardistinen Sour
cream -nokkahuilutrio olivat merkittävä osa Brü-
ggenin uraa, ku-
ten myös nykymusiikki: lukuisat nokkahuilulle mm. Luciano Be-
rion ja Louis Andriessenin toimesta sävelletyt merkkiteokset
1960- ja 1970-luvuilta ovat hänelle omistettuja.

Eero Saunamäki

Suomen nokkahuiluseura ry:n puheenjohtaja
puheenjohtaja@nokkahuilu.fi

T Ä S S Ä N U M E R O S S A :

Puheenjohtajan nuija	2
Nordhornin festivaali	3
Nuorten nokkahuilistien katselmus	4
Dorothee Oberlinger	5
Nokkahuilupäivä	7
Musiikki ja numeroiden leikki	9
Zephyrissä soivat erilaiset huilut	13
La flûte douce	14
Tinapillit soimaan	15

BLOKKI

Suomen nokkahuiluseura ry:n
lehti 1-2/2014 17.12.2014

Toimituskunta:

Anna Saunamäki (päätoimittaja),
Henna Mäkelin, Eero Saunamäki,
Petri Arvo

Taitto: Petri Arvo

sihteeri@nokkahuilu.fi
www.nokkahuilu.fi

Blockflöten Festival Nordhorn

Teksti ja kuvat: Eero Saunamäki

Tämän vuoden maaliskuun ensimmäisenä viikonloppuna nokkahuilistit ympäri maailmaa kokoontuivat Nordhorniin osallistua siellä neljättä kertaa järjestettävään nokkahuilutapahtumaan. Hollannin rajan tuntumassa, mutta Saksan puolella sijaitseva Nordhorn tarjosi pienimuotoisen sympaattiset puitteet nokkahuilutapahtumalle, joka piti sisällään konsertteja, mestarikursseja ja kilpailun.

Muusikkopariskunta Bobby Rootveld ja Sanna van Elst järjestävät nokkahuilufestivaalin lisäksi myös kitara- ja harmonikkatapahtumia, konsertteja ja levytystoimintaa. He myös esiintyvät aktiivisesti ympäri maailmaa duona: Rootveld on kitaristi ja van Elst nokkahuilisti. Bobby ja Sanna ovat saaneet aikaisempina vuosina houkuteltua järjestämäänsä tapahtumaan nokkahuilumaailman tärkeitä nimiä kuten Erik Bosgraafin ja Flanders-nokkahuilukvartetin ja tänä vuonna tapahtuman tähtivieras oli nokkahuilusolisti ja Salzburgin Mozarteum-musiikki-korkeakoulun professori Dorothee Oberlinger.

Nokkahuilukilpailussa oli kolme sarjaa: ammattiopiskelijoiden ja ammattilaisten sarja ilman yläikärajaa, amatöörien sarja 15 ikävuodesta ylöspäin ja amatöörien sarja 14 vuoden yläikärajalla. Nuorimpien soittajien amatöörisarjaan sai osallistua myös kamarimusiikkikokoonpanolla, mutta kovin montaa yhtyettä ei lavalla kuitenkaan nähty. Ohjelmisto kilpailussa oli vapaa, ja ennakkokarsintaa ei ollut. Sen vuoksi taso oli välillä melko vaihteleva, mutta kokonaisuutta ajatellen kuitenkin korkea. Teini-ikäiset nokkahuilistit

Bad Bentheimin linna

soittivat moderneja klassikoita (mm. Shinoharan Fragmente) ja Vivaldin konserttoja ja alakoulukäiset Paetzold-nokkahuiluilla barokki- tai nykymusiikin lisäksi myös maailmanmusiikkia. Muutenkin soittimet olivat osallistujilla korkealaatuisia ja ne kuulostivat pääosin hyviltä. Nuoretkin soittajat uskalsivat puhaltaa ja esiintyä sekä käyttää lavaa hyväkseen. Monet käyttivät tausta-cd:tä soittaessaan barokkisonaatteja. Kilpailun seuraaminen oli mielenkiintoista, sillä esiintymisaika oli rajattu amatöörisarjoissa vajaan kymmeneen minuuttiin ja ammattilaissarjassa 15 minuuttiin. Ammattiopiskelija/ammattilaissarjassa oli osallistujia pääosin Keski-Euroopasta, mutta myös

Lasten sarjan kilpailijoita

mm. Taiwanista. Taso oli korkea ja kilpailun voitti Bremenissä vaikuttava n. 30-vuotias nokkahuilisti Elisabeth Champollion. Tuomaristossa oli Dorothee Oberlingerin lisäksi hollantilaisia ja belgialaisia nokkahuilisteja ja nokkahuilupe-dagojeja.

Viikonlopun aikana kuultiin myös konsertteja, joissa esiintyivät mestarikursseille osallistuneet harrastajat sekä Tobias Reisingen luotsaama Antiko Bande, Bobby Rootveld ja Sanna van Elst sekä Dorothee Oberlinger. Tobias Reisinge on erikoistunut jazzin soittamiseen nokkahuilulla, ja hänen Antiko Bande -projektibändinsä koostuu nokkahuilistien lisäksi bassistista, kosketinsoittajasta ja rummalista. He soittivat virkistäviä versioita standardiohjelmistosta sekä omaa musiikkiansa. Hienosti sovitettua musiikkia! Rootveldin ja van Elstin esitys keskittyi klezmermusiikkiin ja heidän tilaamaansa nykymusiikkiin. He olivat hyviä esiintyjä, ja soiton lisäksi kuultiin myös laulua ja nähtiin hieman näyttelemistä. Dorothee Oberlinger soitti reilun tunnin soolokonsertin, joka sisälsi musiikkia

erittäin monipuolisesti. Keskiaika ja nykymusiikki nivoutuivat hienosti yhteen, barokkisoolut soivat erittäin virtuoottisesti ja ylipäättään konsertti oli todella nautittava. Oberlinger piti yleisön hallussaan ensimmäisestä teoksesta lähtien.

Kurssitarjonta piti sisällään Sanna van Elstin pitämän lasten nokkahuilukurssin, Bobby Rootveldin lavapresenssikurssin, klezmerkurssin nokkahuiluorkesterille, Heida Vissingin yhtyekurssin sekä Dorothee Oberlingerin ja Bert Honigin mestarikurssit. Seurasin pääasiassa Oberlingerin kurssia, ja hän oli erittäin innostava opettaja niin lapsia kuin aikuisiakin kohtaan. Huomionarvoista oli, että harrastajatkin käyttivät laadukkaita soittimia ennakkolullottomasti. Mukana oli tavanomaisempien barokkinokkahuilujen lisäksi myös moderneja Helder-soittimia, Adriana Breukinkin Eagle-uutuus sekä Yamahan puisia bassoja.

Kulturhaus NIHZ

Vaikka Nordhornin nokkahuilutapahtuma olikin hieman kotikotoinen, niin tunnelma tapahtumassa oli lämmin ja yhteisöllinen. Yleisöä riitti jokaiseen konserttiin, ja myös kilpailuja seurattiin innokkaasti. Nordhorniin pääsee juna-bussiyhdistelmällä Amsterdamista n. neljässä tunnissa ja samalla matkalla voi käydä katsomassa

viereisen Bad Bentheimin kaupungissa sijaitsevaa hienoa linnaa. Uskon ja toivon, että Nordhornin nokkahuilutapahtuma saa jatkoa myös tulevana vuosina. Lisätietoa tapahtumasta löydät osoitteesta <http://www.blockfloetenfestival-nordhorn.de/>

Nuorten nokkahuilistien katselmus

Suomen nokkahuiluseura ry järjestää tammikuussa 2015 katselmuksen, joka on tarkoitettu musiikkiopistoissa ja -kouluissa nokkahuilunsoittoa harrastaville lapsille ja nuorille. Katselmus on erinomainen tilaisuus saada esiintymiskokemusta ja päästä kuuntelemaan muita nokkahuilisteja.

Katselmus järjestetään lauantaina 31.1.2015 klo 10-17.30 Helsingin Munkkiniemessä, Länsi-Helsingin musiikkiopiston tiloissa (Nuottapolku 11, 00330 Helsinki). Katselmukseen on alustavasti tulossa n. 40 nokkahuilistia ympäri Suomen, joten päivästä on tulossa todella kiva ja mielenkiintoinen! Katselmuksesta tiedotetaan tarkemmin seuran sähköpostilistalla. Tervetuloa!

Dorothee Oberlinger

Teksti: Eero Saunamäki

Kuvalähde: Dorothee Oberlingerin pres-
sikuvat

Saksalainen Dorothee Oberlinger on yksi nykypäivän kysytyimmistä nokkahuilisteista.

Oberlinger opiskeli Günter Höllerin, Walter van Hauwen ja Pedro Memelsdorffin johdolla Kölnissä, Amsterdamissa ja Milanossa 1980- ja 1990-luvuilla, ja vuonna 1997 hän voitti arvostetun Moeck/SRP-kilpailun Lontoossa. Voiton myötä Oberlingerin kansainvälinen ura lähti nousuun, ja sittemmin hän on esiintynyt Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Japanissa niin kamarimuusikkona kuin solistinakin. Dorothee Oberlinger tekee läheistä yhteistyötä mm. London Baroquen, Musica Antiqua Kölnin, Sonatori de la Gioiosa Marcan sekä perustamansa Ensemble 1700:n kanssa. Oberlinger on ahkera levyttäjä, ja hän on voittanut saksalaisen Echo-levypalkinnon kahdesti. Esiintymisten lisäksi Dorothee Oberlinger toimii nokkahuiluprofessorina ja vanhan musiikin linjanjohtajana musiikki-korkeakoulu Mozarteumissa Salzburgissa, Itävallassa.

Eero Saunamäki haastatteli Dorothee Oberlingeriä Nordhornissa Saksassa maaliskuussa 2014.

1. Olet aktiivinen soittaja, mutta myös nokkahuilunsoiton professori Mozarteum-musiikkikorkeakoulussa Salzburgissa. Kuinka jaat aikasi opettamisen ja esiintymisen kesken?

Minulla on vajaan vuoden ikäinen pieni poika, joten minun täytyy jakaa aikani kolmeen osaan: perhe, opettaminen ja esiintyminen. Opetan Mozarteumissa isommissa blokeissa kaksi kertaa kuussa. Jokaisen blokin aikana opiskelijani

saavat vähintään kaksi pitkää opituntia, joten "blokkiviikot" ovat erittäin intensiivisiä meille kaikille - hieman mestarikurssityyppisiä. Konsertoin ympäri vuoden, myös opetusblokkien välillä. Tällä hetkellä koko perheeni matkustaa kanssani esiintymisiini, ja se on erittäin mukavaa. Mieheni toimii freelancerina, joten meillä on onneksi tähän mahdollisuus.

2. Mikä on mielipiteesi nokkahuilunsoiton tasosta tänä päivänä?

Mielestäni keskimääräinen taso - varsinkin nuorilla soittajilla musiikkiopistoissa ennen ammattiotintoja - on kasvanut. Opettaessani mestarikursseilla tai ollessani kilpailujen lautakunnissa olen joskus hämmästynyt miten pitkälle kehittyneitä nuoret soittajat ovat teknisesti ja myös musiikillisesti. Opiskelijoiden taso nykyisin (ja myös aiemmin) riippuu toki hyvin paljon siitä, mistä koulusta he tulevat tai mihin koulukuntaan he kuuluvat. Joskus tapaan jo kandidaattitutkinnon tehneitä nokkahuiluopiskelijoita, jotka eivät osaa soittaa asteikkoja tai eivät ole ikinä kuulleet erilaisista artikulaatiotavoista. Mutta tämä ei ole mikään sääntö! Opiskellessani Amsterdamissa Walter van Hauwen tai Milanossa Pedro Memelsdorffin luokilla meillä oli fantastisia soittajia. Monet vanhoista opiskelijakollegoistani esiintyvät edelleen aktiivisesti ja heillä on hyviä virkoja joka puolella maailmaa. Ja nokkahuilulla on edelleen monia - ellei jopa enemmän kuin aiemmin - "luovia keskuksia" ympäri maailmaa.

3. Mitä ajattelet nokkahuilusta instrumenttina? Onko se enemmän vanhan musiikin soitin vai "taval-

linen" puupuhallinsoitin mm. klarinetin ja oboen tapaan? Vai jotain tältä väliltä?

Nokkahuilu on totta kai vanhan musiikin soitin, koska soitamme pääasiassa vanhojen soittimien kopioilla. Frans Brüggerin ajoista lähtien nokkahuilu on ollut myös nykymusiikkisoitin, ja nokkahuilulle sävellettyjen teosten lukumäärä on edelleen kasvussa. Vanhan ja uuden musiikin soittaminen auttavat toinen toistaan paljon. Se laajentaa ajattelutapoja sekä yleistä tietoutta musiikista, tyyleistä ja soittimestamme. Ollakseni aivan rehellinen, en ole kovin innoissani

siitä, että nokkahuilua yritetään muuttaa moderniksi soittimeksi muistuttamaan ulkoiselta muodoltaan ja äänenväritään saksofonia tai klarinettia. Tähän mennessä mitkään näistä uusista nokkahuilukeksinnöistä eivät täysin vakuuta minua, vaan ne "laimentavat keittoa" ja riistävät soittimesta sille ominaisen taian ja salaperäisen soinnin - joka oli alun perin syy rakastua nokkahuiluun. Nokkahuilulla on toki omat rajoitteensa verrattuna "normaaleihin" klassisen musiikin puhallinsoittimiin, mutta juuri tämä on se suuri haaste: rikkoa kaikki rajat ja kasvattaa nokkahuilunsoittajat olemaan luovia ja erittäin herkkiä muusikoita!

4. Keiden nokkahuilurakentajien soittimia soitat tällä hetkellä?

Kaapissani on monia hienoja soittimia mm. rakentajilta Schwob, von Huene, Saito, Livirghi, de Paolis, Ehlert, Ammann ja Musch. Kun soitan barokkiohjelmistoa konserteissani käytän tällä hetkellä paljon Ernst Meyerin soittimia. Tykkään puhaltaa paljon, muokata sointia kehoni avulla ja olla pidättelemättä ilmaisuni. On hyvä

omistaa soittimia, joilla voi soittaa tuntikausia ilman minkäänlaisia ongelmia. Mutta totta kai etsin edelleen ostettavissa olevia alkuperäissoittimia. Olisi upea kokemus soittaa niitä joskus.

5. *Ohjelmistosi on erittäin monipuolinen. Onko sinulla edelleen aikaa etsiä uutta vanhan musiikin ohjelmistoa nokkahuilulle ja tilaako vielä uusia teoksia nokkahuilulle eläviltä säveltäjiltä?*

Käytän edelleen paljon aikaani nykymusiikkiin. Aiemmin olin vieläkin hullumpi asian suhteen ja saatoin harjoitella kuusi tai seitsemän tuntia ilman taukoa joitakin lähes mahdottoman vaikeita teoksia. Tällä hetkellä tilaan uusia konserttoja nokkahuilulle ja periodijousiyhtyeelle. Tarvitsen aikaa valmistellakseni näitä uusia teoksia, joten en tee kantaesityksiä kuin kaksi kertaa vuodessa. Vanhan musiikin osalta täytyy tunnustaa, että en ole viime vuosina tehnyt mitään merkittäviä teoslöytöjä. Viimeisin löytö oli mielenkiintoinen mahdollisesti Telemannin säveltämä ns. Harlach-konsertto (joka kuullaan Saara Göös in soittamana Helsingissä pe 19.12.2014 klo 18, toim. huom.), jonka Reinhard Goebel itse asiassa löysi, mutta jonka minä levytin yhtyeeni kanssa vuonna 2009. Mielenkiintoiset projektit eivät kuitenkaan riipu suurista löydöistä. Mieluummin kehitän antologioita, joissa on teemallinen punainen lanka ja luontainen dramaturgia kuten esimerkiksi levytykseni Flauto Veneziano. Kyseinen projekti kertoo tarinan nokkahuilusta Venetsiassa ja sisältää monia erilaisia kamarimusiikkikattauksia Nerin sonaatista kahdeksalle äänelle aina Bassanon soolosoittimelle säveltämään Ricercateen. Tykkään erittäin pal-

jon tällaisesta luovasta ohjelmusrakennustyöstä.

6. *Mikä on paras tapa ajaa nokkahuilun asiaa suurelle yleisölle?*

Nokkahuilu tarvitsee karismaattisia taiteilijoita. Se tarvitsee myös musiikillisen kielen, jota ihmiset voivat ymmärtää ja joka koskettaa ja liikuttaa meitä syvästi.

7. *Mitä tulevaisuudensuunnitelmia sinulla on taiteellisen työn suhteen?*

Minulla oli juuri erittäin inspiroiva projekti puolalaisen L'Arte Dei Suonatori -barokkiorkesterin kanssa. Heillä on erityisen hyvä syke, ja huomasin miten paljon vaivaa he olivat käyttäneet tämän saavuttamiseen. Uusi levyni The Passion of Musick julkaistiin marraskuussa, ja sillä soittaa itseni ja yhtyeeni Ensemble 1700:n lisäksi viola da gamban soittaja Vittorio Ghielmi ja hänen yhtyeensä Ensemble Il Suonar Parlante. Levy keskittyy kelttiläisiin melodioihin ja niiden vaikutukseen aikansa taidemusiikissa.

Ensi kaudella lähden kiertueelle Etelä-Amerikkaan rakastamani

italialaisen yhtyeen Sonatori de la Gioiosa Marcan kanssa Le donne del Vivaldi -ohjelmalla. Syksyllä 2015 aloitan yhteistyön Vladimir Ivanoffin johtaman Ensemble Sarbandin kanssa. Teemme konserttikiertueen, joka on kuvitteellinen matka Taklimakanin aavikolle Länsi-Kiinassa. Toimin myös saksalaisen Bad Arolsenin vuosittaisen barokkifestivaalin taiteellisena johtajana, ja ensi vuonna festivaali juhlii kolmattakymmenettä toimintavuottaan - minulla pitää siis kiirettä myös ensi kesän festivaaliohjelman suunnittelussa. Mozarteumin vanhan musiikin osaston johtajana osallistun monien suurten ooppera- ja orkesteriprojektien sekä uutuuksena Innsbruckissa järjestettävien kesäkurssien suunnitteluun, se on mukava lisähaaste. Minulla on myös tekeillä oopperaprojekti vuodelle 2016 Ensemble 1700 -yhtyeeni kanssa - meillä on monia uusia ja jännittäviä näkökulmia operamusiikkiin!

Lisätietoa Dorothee Oberlingeristä löydät hänen kotisivuiltaan osoitteesta www.dorotheeberlinger.de

Dorothee Oberlinger

Nokkahuilupäivä

Teksti ja kuvat: Eero Saunamäki

Suomen nokkahuiluseura ry järjesti suuren Nokkahuilupäivän Balderin salissa Helsingin keskustassa 28.10.2014. Nokkahuilupäivä piti sisällään soitinnäyttelyn ja konsertin, ja niitä seuraamaan oli saapunut runsaasti ihmisiä.

Klo 12 alkanut soitinnäyttely koostui kymmenistä ammattinokkahuilistien käyttämistä, pääosin käsinrakennetuista soittimista. Esillä oli runsaasti erilaisia barokki- ja renessanssinokkahuiluja, mutta myös harvinaisuuksia, kuten Paetzold-bassonokkahuilu, wieniläinen csakan sekä Eagle-alttonokkahuilu. Kokonaisia renessanssinokkahuiluperheitä oli kaksi, nokkahuilukvartetti Bravaden ja Q Consortin omistamat soittimet. Näyttelyssä oli kova kuhina, ja kiinnostuneiden ikähaitari oli vauvasta vaariin. Tunnelma oli

samankaltainen kuin nokkahuilumessuilla Keski-Euroopassa, se oli hienoa! Hesari mainitsi Nokkahuilupäivästä Minne mennä -osiossaan kuvan kera, joten se toi varmasti yleisöä paikalle.

Puoli kahdelta alkoi konsertti, jossa suomalaiset nokkahuilistit soittivat näyttelyssä esillä olleita soittimia. All boys! (Petri Arvo, Mikael Heikkilä ja Janek Öller) soittivat keskiaikaista musiikkia, Q Consort (Petri Arvo, Riikka Holopainen, Milja Tiainen, Sini Vahervuo ja Reetta Varjonen) hoiti renessanssin ja Petri Arvo jälleen varhaisbarokin. Itse soitin Anna Saunamäen kanssa näytteen täysbarokista, teos oli Georg Philipp Telemannin duo d-molli ja siitä osat Largo ja Presto. Jari S. Puhakka ja Maarit Röynä soittivat kahdella csakanilla musiikkia 1800-luvun alun Wienistä, Kirsi Ojala, Mimmi Laaksonen ja Leena Paukkunen soittivat kansan-

musiikkia kolmella nokkahuilulla ja itse päätin konsertin soittamalla Jukka Tiensuun Musica Ambigua -teoksen viimeisen osan Veto Eagle-alttonokkahuilulla. Konsertti oli siis erittäin monipuolinen ja onnistunut!

Oli huimaa seurata miten Nokkahuilupäivään osallistunut yleisö oli oikeasti soittimesta ja sen hienouksista kiinnostunut. Kiinnostunut oli myös MTV, joka teki Nokkahuilupäivästä jutun Kymmenen uutisiin. Jutun voi katsoa osoitteesta katsomo.fi, hakusalla *nokkahuilu*.

Näyttelyssä riitti kuhinaa

Petri Arvo kertoo van Eyckistä

Näyttelyn soittimia varhaisbarokista
myöhäisbarokkiin

Musiikki ja numeroiden leikki

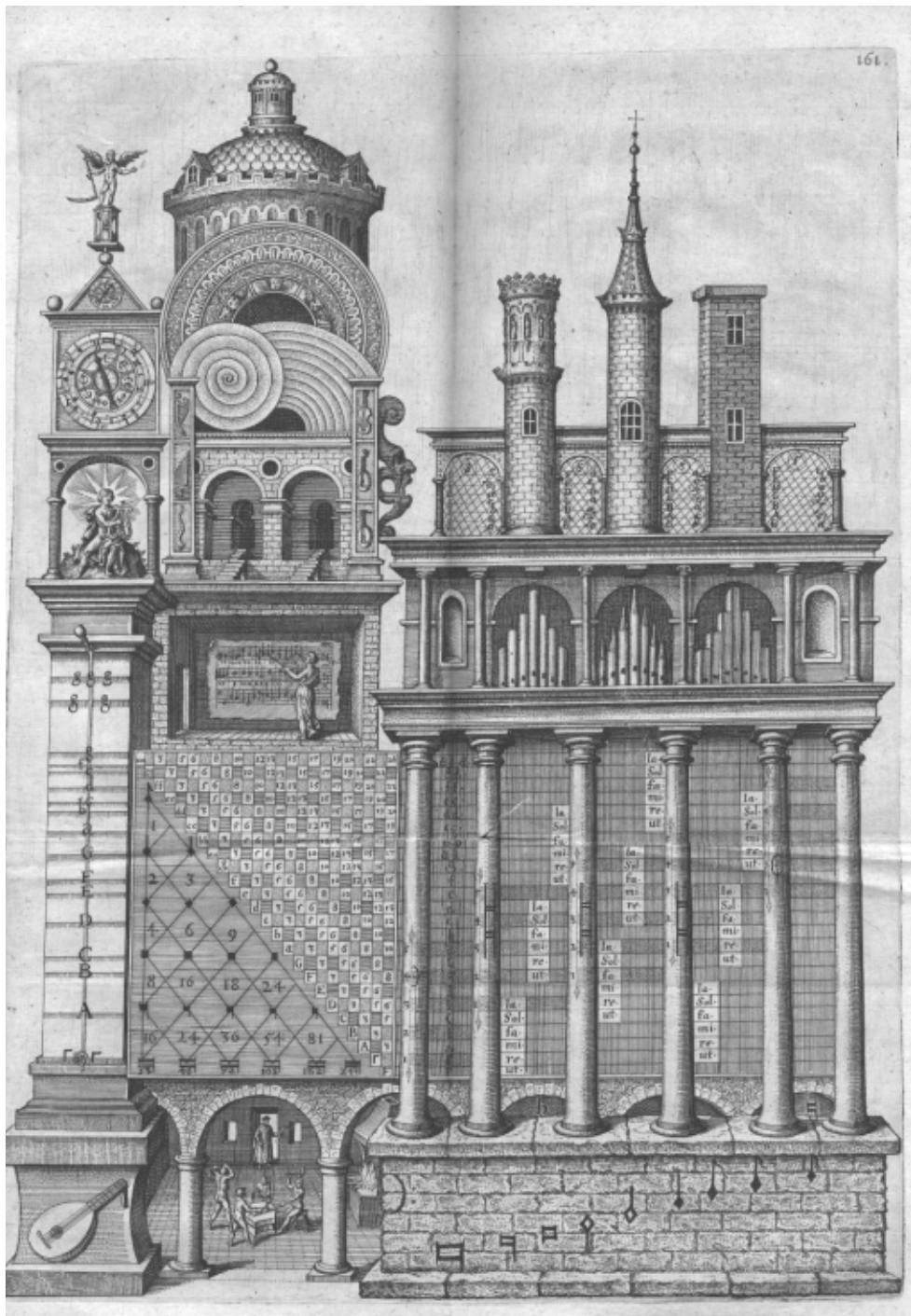
Teksti ja piirroksset: Petri Arvo

Kuvakaappaukset traktatista: Max Planck Institute for the History of Science, lisenssi creative commons 3.0. (Cultural Heritage Online <http://echo.mpiwg-berlin.mpg.de/>)

Mahtoi olla pettymys huomata etteivät luonnon symmetrian täydelliset päällekkäin ladotut 7 oktaavia ja 12 puhdasta kvinttiä osuneetkaan enää täsmälleen samaan ääneen, vaan niiden välillä oli pieni mutta kuultava ero. Musiikinhistorian suurin poikkeus oli syntynyt.

Tämä Pythagoraan reilu viisisataa vuotta ennen Kristusta tekemä havainto oli jännittävässä johtoasemassa tulevan kaksituhatuotisen länsimaisen musiikin evoluutiossa. Tarinan kerrotaan saaneen alkunsa kun Pythagoras käveli takovien seppien ohi ja kiinnitti huomiota alasmien säännöllisesti toistuviin ääniin ja niiden tuottamaan puhdassointiseen hälyyn. Tästä intoutuneena hän ajatui tekemään lukuisia kokeita eri suuruisilla eri mittaisiin monokordeihin kiinnitetyillä painoilla ja huomasi puhtaiden intervallien ja pituuksien/painojen (neliöiden) kokonaislukusuhteiden yhteyden. Puhtaita kvinttejä latomalla päällekkäin syntyi 12-sävelinen puolisävelasteikko - tai piti syntyä. Tuo pythagoralaiseksi kommaksi nimetty ero päällekkäisen 12 puhtaan kvintin ja 7 oktaavin välillä aiheutti kuitenkin sen että parin vuosituhannen aikana lukemattomat ajattelijat kiistelivät siitä miten tuo virhe tasoitetaan oktaavin välille niin että päästään tavoitteesseen, johtaen lukemattomiin viritysjärjestelmiin aina keskiajalta nykypäivään.

Toisaalta ilman tuota eroa kehitys olisi saattanut olla merkittävästi erilainen. Olisiko kommaton to-

R. Fludd: *De templo musicae* (musiikillisesta temppelistä). Alhaalla mm. Pythagoraan sepät ja aika-arvot, ylhäällä tornit kuvaavat kolmea eri heksakordia, pylväiden takana heksakordit, ja keskellä basson päälle rakentuvat konsonanssit.

dellisuus tarjonnut yhtä rikasta musiikin sekamelskaa kaikkien niine teoreettisine kiistoineen, joissa vuosisatojen läpi kulkiessa järjestelyt tietyin eduin menettävät jotain muuta, tai jotka inspiroivat säveltäjää omien tuntemustensa kammioihin, sen sijaan että kaikki olisikin ollut täysin symmetristä alusta asti?

Toki jo paljon ennen Pythagoraan löytöä muinaiset itämaiset ja bysantin kulttuurit olivat kehittäneet

mitä monimutkaisimpia lukusuhteita ja asteikoita selittääkseen luonnonilmiöitä, ja soittimihan on aina ollut nykyihmisen alusta saakka. Euroopassa antiikin tekstit herätettiin eloon keskiajalla, ja jälleen yhteiskunnalliset mahdollisuudet systematisoidun tieteellisen löydön syntymiseen saattoivat alkuun inspiroivan kehityksen ja kulttuurin kierteen uusine ammatteineen ja tieteiden sovelluksineen.

Lukuisat tieteilijät tutkivat musiikkia tai soittivat sitä. Useat pystyivät ottamaan sen jopa osaksi elämäntyötään. Seuraavassa hieman muutamista historian tunnetuista musiikin parissa työskennelleistä tieteen hahmoista sekä niistä säveltäjistä joita taas tieteen työkalut inspiroivat. Hollantilainen

Christiaan Huygens (1629 - 1695) oli tunnettu matemaatikko ja fyysikko, mutta kehitti silti 31-säveljärjestelmän (tietämättään Lemme Rossin ohella) johon Fokker-Huygens urut perustuvat. Toisaalta eräät tunnetut säveltäjät työskentelivät myös tieteen kentällä. Usean mielessä soi kuuluisa *Nocturno*, mutta kuinka moni tietää että **Alexander Borodin (1833 - 1887)** edisti myös merkittävästi aldehydien, bentseenijohdannain ja orgaanisten halogeeniyhdisteiden kemialla? On selvää että musiikki luonnontieteellisenä ja teoreettisena ilmiönä renessanssin kattavuuden jälkeen alkoi pääasiassa edustaa tieteen mikrotason rinnalla makrotason kokonaisuutta, ja alkoi lähentyä tieteen systemaattisuudesta kohti toisenlaista totuudenetsintää, kirjallisuutta ja filosofiaa, siinä missä

tiede sukelsi yhä pienempiin ja vaikeampiin yksiköihin. Silti Rameau halusi itsepintaisesti todistaa äänen syntyyn. Matemaatiikan ja fysiikan tuntemus oli edennyt kuitenkin jo niin abstraktille tasolle, että se olisi vaatinut pitkällisiä mikrotason työkaluja. Kaikesta huolimatta vielä renessanssin aikana olivat joillekin uskaliaialle toisena kolminaisuutena numerot, tähtitaivas ja musiikki, jotka täydellisen symmetrian kaikenselittävyys kohtauksen toivossa kietoutuivat toisiinsa niin arkkitehtuurissa, musiikissa, kuvataiteissa kuin kaukoputkessakin.

Johannes Kepler (1571 - 1630) oli saksalainen matemaatikko, astronomi ja astrologi, joka parhaiten tunnetaan työstään aurinkokuntamme taivaankappaleiden tutkijana. Kuuluisat Keplerin kolme lakia johtivat suuriin harppauksiin 1600-luvun tieteellisen vallankumouksen aikana, mm. Isaac Newtonin muotoilemaan gravitaatiolakiin.

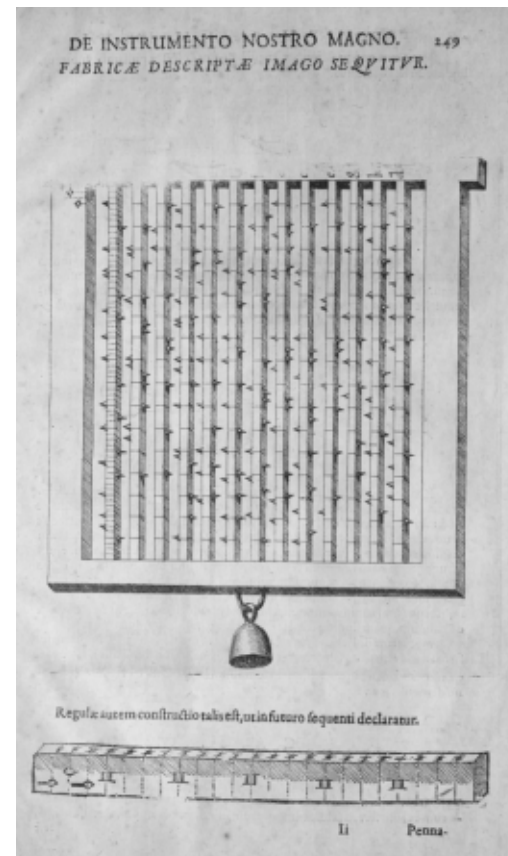
Renessanssi-ihmisen tapaan Keplerin oli laaja-alainen, ja oli haltioitunut modernin polyfonisen musiikin puhtaista tersseistä ja seksteistä, ja uskonnollisena miehenä oli vakuuttunut että ilmiön takana on oltava suurempi yhteys. Työssään *Harmonice Mundi (Harmoninen Maailma)* Kepler mm. etsii yhteyksiä taivaankappaleiden ja musiikillisten intervallien välillä. Aurinko ja kuusi planeettaa johtivatkin jännittäviin yhteyksiin, mutta Kepler kohtasi vaikeuksia pienten marginaalisten erojen selittämiseen (joista esim. Merkuriuksen tarkka rata selvisi täsmälleen vasta 1919 Einsteinin suhteellisuusteorian ja Arthur Eddingtonin ottamien kuvien myötä). 1)

Keplerin aikalainen, **Robert Fludd (1574 - 1637)**, oli renessanssi-ihminen sanan perinteisessä merkityksessä. Lääkäri, keksijä, tiedemies, mystikko, ruusuristolainen okkultisti ja tietokirjailija, muun tieteellisen työn ohella omisti kahdeksan suurteosta pelkästään musiikille.

Fludd oli kuitenkin käytännölläheinen ja saikin kritiikkiä epäammattimaisuudesta, mutta antoi

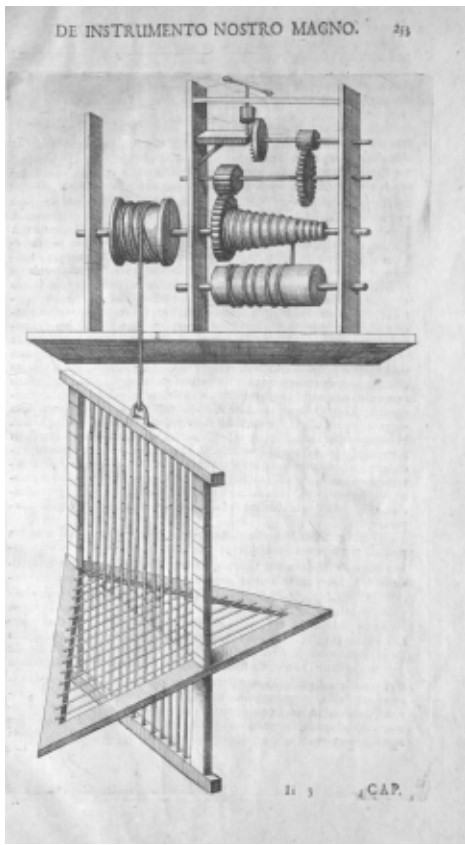
"1) Kepler's celestial music", D. P. Walker (Journal of the Warburg and Courtauld Institutes, Vol. 30 (1967) pp. 228-250

sijaa myös järjestelmällisyyden esteetikalle sisällyttämällä kokonaisuuteen mm. silloin keskiaikaisen statuksen saaneita rytmiproportioita kuten *superparticularis tripla sesquialtera (7:2)* tai *simplex supertripartias tertias (5:3)*, tietäen hyvin että moderni muusikko ei niitä koskaan käyttäisi, mutta kuitenkin osoittaen että rytmi, intervallit kuin säveltäminenkin ovat numeroiden leikkiä. Fluddin teokset ovat häikäisevän kauniisti kuvitettuja ja tuovat mieleen Praetoriuksen *Syntagma Musicum II, de Organographian*. Eräs kiinnostavimmista (ja hauskimista) yksityiskohdista on uusien instrumenttien osio, jossa hän esittelee automaattisen, painovoimalla toimivan harpun, joka viihdyttää vieraita verhon takana. 2)

Fluddin painovoimaharppu plektroneen

2) "Robert Fludd: A Musical Charlatan? A contextual study of his 'Temple of Music'", Peter Hauge (International Review of the Aesthetics and Sociology of Music, Vol. 39, No. 1. (2008) pp. 3-29

Fluiddin painovoimaharppu

Galileo Galilei (1564 - 1642) oli toinen tieteellisen vallankumouksen avainhenkilöitä. Hänen isänsä, Vincenzo Galilei taas historian merkittäviä musiikkiteoreetikkoja, joka vei Pythagoraan työn aritmeettisestikin vielä pidemmälle. Hänellä lienee ollut myös suuri merkitys historian kulussa ohjattessaan poikaansa kohti kokeellista työskentelyä puhtaan teoreettisen sijaan. Galileo oli isänsä opissa tullut myös lupaavaksi luutistiksi ja kosketinsoittajaksi, ja hänellä oli yhteyksiä taidemaailmaan, mm. kuvataiteilija ja arkkitehti Ludovico Cardiin (1559 - 1613) (ts. Gicoli) joka maalasi ensimmäiset kuvat kuun kraatereista. Sanotaan että Galileo inspiroi tulevaisuuden äänitusteollisuuden

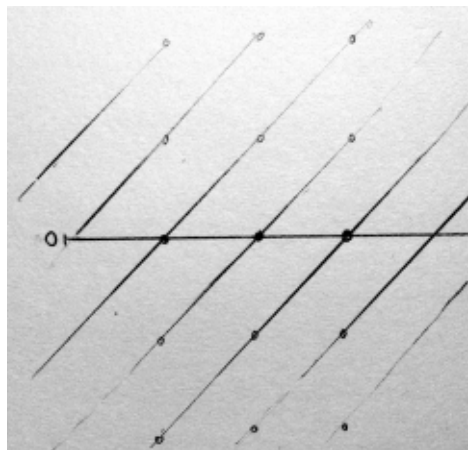
3) Some aspects of the Musical Theory of Vincenzo Galilei and Galileo Galilei (D.P. Walker), *Proceedings of the Royal Musical Association*, Vol. 100, pp. 33-47

4) Michelangelo and the Music and Mathematics of His Time (Caterina Pirina) *The Art Bulletin* Vol. 67 No. 3 (sep. 1985) pp.368-382

ensimmäisiä askelia: eräänä päivänä pestessään kuparilevyjä laboratoriossaan hän huomasi että taltta antoi levyä vasten liikkessaan toisinaan kvintin korkeamman äänen kuin normaalisti. Myöhempi tarkastelu osoitti että korkeamman äänen tuottanut kaapaisu oli aiheuttanut levyn pintaan 1,5-kertaisen määrän poikkiviivoja (täsmälleen samassa suhteessa kuin puhtaan kvintin perusvärähtelyjen aallonpituuksien suhde 3:2). 3)

Eivät vain tieteilijät olleet kiinnostuneet musiikillisten intervallien lukusuhteista. **Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni (1475 - 1564)**, ts. **Michelangelo**, käytti niitä suunnitellessaan Firenzeen Laurenzianakirjastoa. Kaikkien konsonanssien lisäksi rakenteissa on myös nähtävissä septimi, ja lähes samaan tapaan kuin musiikissakin, käytti Michelangelo näitä muotoja kuten ne olisivat menossa kohti "seksti"-rakenteita. 4)

Amerikkalainen kognitiivisen psykologian tohtori **Roger Newland Shepard (s. 1929)** teki kokeita nykyään Shepardin asteikonakin tunnetulla ilmiöllä. Tämä syntyy kun useat oktaavien päässä toisistaan olevat äänet liikkuvat yhtäaikaaisesti samaan suuntaan joko ylös tai alas tietyn nollakohdan

Shepardin asteikko

suhteen. Sääntönä on, että mitä kauempana ääni on nollakohdasta, sitä hiljempää se soi ja päinvastoin. Kun ääni on ylittänyt ylä- tai alarajan, hyppää se alas. Tämä luo illuusion ikuisesti laskevasta tai nousevasta äänestä, vaikka se järjenvastaisesti vaikuttaa myös olevan paikallaan tai palaavan alkupisteeseen. Kiinnostavinta on että tämä ilmiö on selvästi kuultavissa myös vanhassakin musiikissa. Fantasia ja fuuga BWV 542 sisältää laskevan pedaalibassolin kvinttikiertoa tekevän sointulinjan alla. Oli se tarkoitukseenmukaista tai ei, vähittäinen äänikertojen lisäys tämän sekvenssin aikana aiheuttaa loputtomalta tuntuvan laskun siitä huolimatta että bassolin ja itseasiassa hyppää ylös oktaavilla joka kierron jälkeen.

Jean-Philippe Rameau (1683 - 1764), enimmäkseen tunnettu barokin suursäveltäjänä, oli ennen uransa huippua lähinnä teoreetikko, ja 1720-luvun tietämällä pakkomielteisen kiinnostunut värähtelevän kappaleen yläsävelsarjailmiöstä. Hän piti jatkuvaa yhteyttä ranskalaisiin fyysikkoihin ja matemaatikoihin kuten Daniel Bernoulliin (1700 - 1782), ja raportoi havaintojaan. Hänet hyväksyttiin Pariisin tiedeakatemiaankin, mutta pian kävi ilmi että hänen rajallinen koulutuksensa oli esteenä akatemian jäsenistön täydelle tunnustukselle. Hän pääsi verrattain pitkälle, mutta ilman systemaattista metodologiaa ja matemaattista luovuutta hän ei olisi koskaan päässyt lähelle ilmiön aritmeettista selitystä, eli perusvärähtelyn osittaisvärähtelyjen taajuuksien ratkaisua ja niiden riippuvuutta kappaleen materiaalisista ominaisuuksista. Ilmiöt saivat ajan fyysikot kehittämään matemaattisia työkaluja. Mm. Newton kehitti differentiaalilaskennan, joka mullisti kaiken tieteen laskentamaailmassa. Ky-

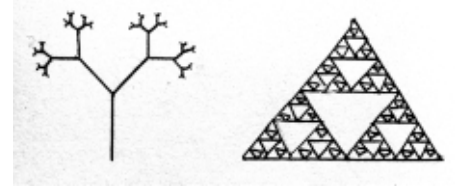
seisessä ongelmassa Bernoulli oli ratkaista ongelman mutta elämä ei siihen aivan riittänyt. Lopulta Joseph Fourier (1768 – 1830), toinen ranskalainen matemaatikko, ratkaisi koko ongelman, ja ns. osavärähtelyt paljastava Fourier-sarja on osa jokapäiväisen elämämme sovelluksia äänentuotantoteollisuudessa joista konkreettisina esimerkkeinä vaikkapa viritysmittari ja monet spektrograafit tai taajuusmanipulaattorit. Kaikesta huolimatta, vaikka Rameau ei selitystä löytänytkään, ilmiö toi hänelle riittävästi pohjaa ja itseluottamusta hänen hypoteesilleen ja erälle tärkeimmälle teokselleen *Traité de l'harmonie* tonaalisesta harmoniasta ja basson todellisesta merkityksestä, joka sittemmin on ollut merkittävä referenssi. 5)

Aikamme matemaatikot ovat esitelleet kaaosteorian ja fraktaalit. Nämä ovat osoittautuneet erittäin hyödyllisiksi suurten massavirtojen käyttäytymisen ennakkoinnissa, niin molekyylyltasolla kuin ihmis-massoissakin, mutta myös talousmaailmassa. Fraktaalit ovat myös mm. rekursiivisesti aina edellisestä arvosta tietyn lain mukaan loputtomasti kehittyviä kuvioita. Näitä näemme mm. luonnossa, lumihutaleista parsakaaliin. Monet näistä noudattavat geometrista

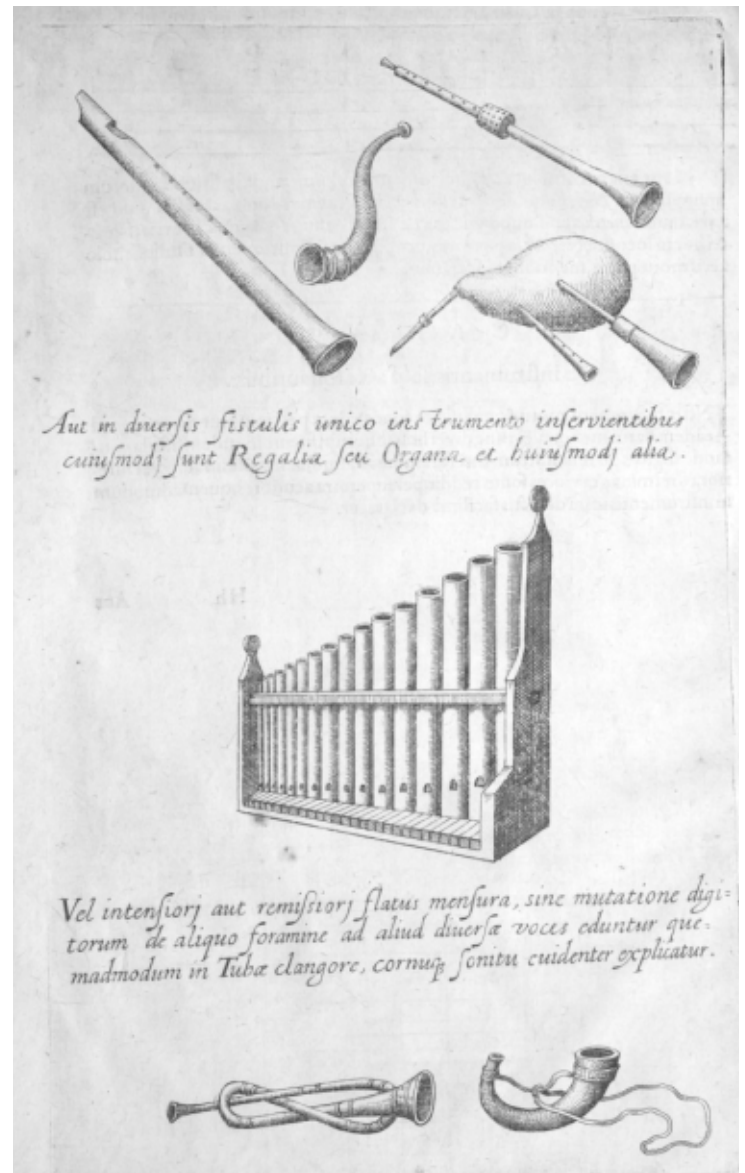
muotoa ns. Fibonaccin lukusarjasta (1,1,2,3,5,8,13,21... seuraa-va on kahden edellisen summa).

Mr. Benoît Mandelbrot (1924-2010), ranskalais-amerikkalainen matemaatikko loi fraktaalien perusteorian ja esitti väittämän siitä että fraktaalien, läheltä mutta ei kaukaa, sattumanvaraiselta näyttävä luonne olisi luonnon perusmekaniikan selitys. Ryhmä tutkijoita huomasi paljon myöhemmin että mm. luonnonkatastrofien esiintymistiheys noudatteli Mandelbrotin sarjaa. Tästä nousi taasen ajatus siitä että miniköhänlaisia tilastollisia lakeja mahtavat noudattaa musiikillisten

osatekijöiden, kuten rytmi, melodia ja harmonia, esiintymistiheys ja tapa, ja että voisiko niitä tutkia fraktaalien avulla. Tämä voisi valaista kysymystä, että missä määrin musiikillinen intuitio, luovuus, musikaalisuus ja musiikin kehitys kautta aikain olisi ikäänkuin evolutiivista seurausta niistä luonnon numeraalisista laeista jotka hiljaa vaikuttavat kaiken taustalla? 6)

Kaksi yksinkertaista fraktaalaa

Muita soittimia, mm. nokkahuilu, samaisesta teoksesta. [Fludd, Robert, *De nature simia seu technica macrocosmi historia in partes undecim divisa (pars 1-2)*]

5) Eighteenth-Century Science and the "Corps Sonore:" The scientific background to Rameau's "Principle of Harmony" (Thomas Christensen and JeanPhilippe Rameau) *Journal of Music Theory*, Vol. 31, No. 1 (1987), pp.23-50

6) Fractal Geometry of Music (Kenneth J. Hsu and Andreas J. Hsu, *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, Vol. 87, No.3 (Feb. 1990), pp.938-941

Zephyrissä soivat erilaiset huilut

Teksti: Henna Mäkelin

Kuvalähde: Gjallarhornin pressikuvat

Zephyr on ruotsalainen huilutrio, jossa soittavat Jonas Simonson, Richard Ekre-Suzzi ja Göran Månsson. Heidän musiikkinsa herättää mielikuvia niin leppeästä iltatuulesta sefyyristä kuin voimallisesta puhuristakin.

Näytteitä Zephyrin soinnista löytyy Youtubesta, jossa voi kuunnella ja katsella yhtyeen musiikkivideoita, kuten Blow my fear, Where is home ja Polska Amrutvarshini.

Zephyr soittaa kansan- ja maailmanmusiikkia erilaisilla huiluilla. Yhteessä soivat ainakin poikkihuilu, intialainen bansuri, ruotsalaiset härjedalspipa ja offerdalspipa sekä oktaavi perusbasson alapuolella soiva f-vireinen kontrabassonokkahuilu.

Kolmen puhaltajan erikoisosamista ovat muun muassa jazz, klassinen intialainen musiikki, vapaa improvisaatio, vanha musiikki ja kansanmusiikki. Näistä aineksista rakentuu Zephyrin tuotanto.

Vaikka elämä on johdattanut Göran Månssonin maailmanmusiikin ja erilaisten, usein kansanomaisen puhaltimien pariin, hän valmistui alkujaan nokkahuilistiksi. Månsson opiskeli klassista nokkahuilua Tukholmassa Kungliga Musikhögskolanissa vuosina 1988-92. Hänen opettajansa oli Clas Pehrsson, ja hän osallistui myös Marion Verbruggenin mestarikursseille.

-Meitä verrattiin aina huiluluokkaan, jolle esimerkiksi romanttinen kausi oli tärkeä. Harva tajuaa vielä, miten paljon nokka-

huilulle on soitettavaa, keskiajasta aivan moderneimpaan musiikkiin, kuten japanilaiseen Hiroseen!

Tänä päivänä Månsson ei soita juurikaan nokkahuiluja. Härjedalspipa ja offerdalspipa herättivät kiinnostuksen äänellään.

-Etnompi ääni ja kansanmusiikkiin paremmin sopiva intonaatio, hän perustelee vaihdosta.

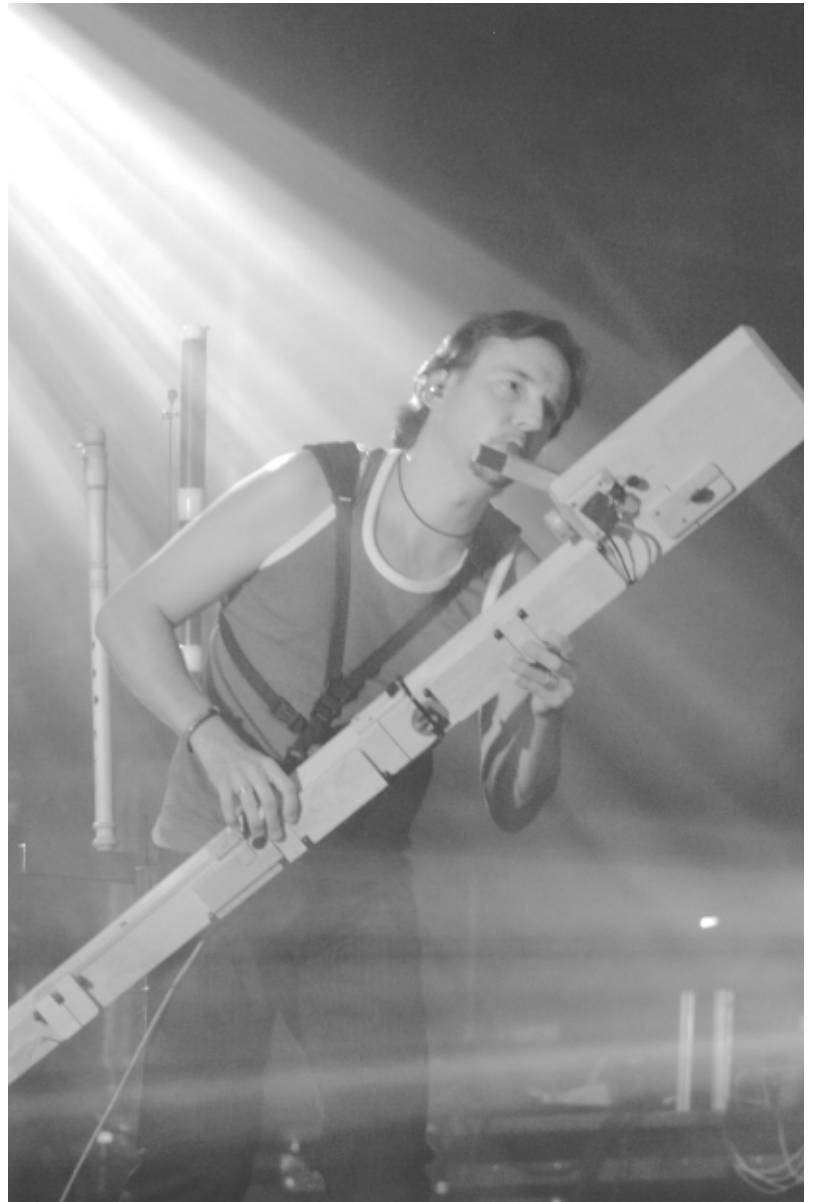
Poikkeus sääntöön on kuitenkin huiluntekijä Herbert Paetzoldin valmistama F-vireinen kontrabasso. Månsson muistelee, että neljän muotoinen huilu on valmistettu vuosituhatien vaihteissa.

-Kyllä, se on maailman rumin soitin, hän nauraa hersyvästi.

Seuraa tarina.

Eräänä iltana Månsson jäi keikan jälkeen yöksi hotelliin. Hän jätti nokkahuilunsa autonsa takapenkille. Aamulla respasta soitettiin. Autotalliin oli murtauduttu ja autoja rusikoitu.

Månsson juoksi kauhuissaan alkertaan. Hän avasi autonsa oven peläten näkevänsä säpäleinä olevan soittimensa. Se kuitenkin makasi – voron avoimeksi jättämässä säilytyskotelossa – koskemattomana.

Göran Månsson kiersi maalimaa Gjallarhorn-yhtyeessä

-Se oli niin ruma, ettei se kelvannut edes varkaille!

Ulkonäöstä huolimatta Månsson rakastui instrumenttiinsa heti ensikohtaamisella.

-Se on sekä perkussiivinen että melodinen soitin, ja lisäksi se toimii bändin bassona.

Siis vähän kuin pieni rokkibändi: rummut, melodia ja basso, kaikki samassa soittimessa. Kätevää.

Äänenvoimakkuudessa soitin hakkaa renessanssihuilut, mutta Månsson on asennuttanut pilliinsä viisi mikrofonia: neljä ulkopuolelle ja yhden sisälle, sillä monilla keikoilla jo tilojen takia äänentoiston on tarpeellinen.

Esimerkiksi Suomessa Värttinän jälkeen kenties tunnetuimman ruotsalais-suomalaisen kansan-

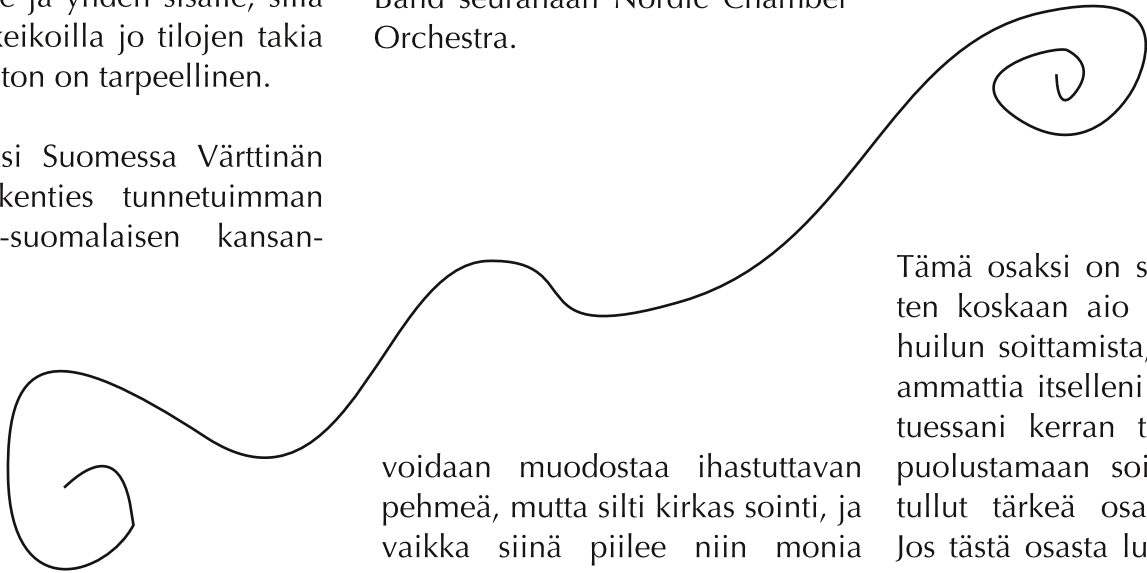
musiikkiyhtye Gjallarhornin keikoilla areenat olivat kovin suuria. Enää Månsson ei yhtyeessä ole – eikä hän enää kierrä keikoilla Vandraren-hitin tehneen Nordmaninkaan kanssa.

Tällä hetkellä Zephyrin lisäksi rautoja on tulossa monia. Månssonin monipuolisuudesta kertoo Mats Edénin hänelle säveltämä Naturae Sonus kansanomaisille puhaltimille ja kamarimusiikkiorkesterille. Teos kantaesitettiin viime vuonna, ja videon siitä voi käydä katsomassa Månssonin kotisivuilta osoitteessa www.goran-mansson.se/zone/projects. Videolla soittaa Göran Månsson Band seuranaan Nordic Chamber Orchestra.

Månsson soittaa edelleen vanhaa musiikkia, mutta hän on vaihtanut huilut lyömäsoittimiin.

Mies on perustanut myös Folk Flute Academy –nimeä kantavan akatemian, joka järjestää kursseja kansanomaisista huiluista kiinnostuneille. Instrumentteja ovat muun muassa härjedalspipa ja offerdalspipa. Ne muistuttavat sekä otteiltaan että puhallustekniikaltaan irlantilaisista tinapilliä.

Kaikkiin näihin huiluihin nokka-huilistin on muuten helppo tarttua.

voidaan muodostaa ihastuttavan pehmeä, mutta silti kirkas sointi, ja vaikka siinä piilee niin monia mahdollisuuksia, soittimen potentiaali jää suurilta osin ennakkoluulojen varjoon.

Tämä osaksi on syynä siihen, etten koskaan aio lopettaa nokka-huilun soittamista, vaikka en siitä ammattia itselleni tekisikään. Joutuessani kerran toisensa jälkeen puolustamaan soitintani siitä on tullut tärkeä osa identiteettiäni. Jos tästä osasta luopuisin, se tuntuisi samalta kuin nimen vaihtaminen tai raajan menettäminen.

La Flûte douce

Valitettavan harvat ihmiset tuntevat nokkahuilun todellisen luonteen. Suurin osa ihmisistä ei ole koskaan kuullut kaunista, herkkää ääntä, joka on mahdollista saada aikaan tällä puupuhaltimella. Harva myöskään muistaa, että nokkahuilun tyyppiset huilut ovat rumpujen ohella ihmiskunnan vanhimpia soittimia. Tästä syystä onkin mielestäni surullista, kuinka nokkahuilun suosio on laskenut viimeisimmän kultakauden, barokin, jälkeen. Vaikka nokkahuilulla

Pohdin usein, kuinka helppoa elämä olisi esimerkiksi viulistina. Kertoessani ihmisille harrastuksestani kukaan ei esittäisi jatkokysymyksiä. Kun taas vastaan kyselijöille soittavani kymmenettä vuotta nokkahuilua, kohtaan useimmiten huvittunutta epäuskoa: "Miten se on edes mahdollista?" Uskon kuitekin, että olen tämän vuoksi kasvanut ihmisenä, olenhan aina joutunut ytimekkäästi puolustamaan itselleni tärkeää asiaa ja pitämään kiinni omasta kannastani.

Uskon puhuvani muidenkin nokkahuilun soittoa jatkaneiden puolesta, ja suurta iloa minulle tuottaakin se, että muutamat muutkin ovat jatkaneet tätä harrastusta. Vain niin nokkahuilun maineen parantaminen on mahdollista, esimerkiksi Amélie-kvartetttimme on varmasti muuttanut monen kuulijan käsitystä soittimesta.

Emmi Olkkonen

Kirjoittaja on 17-vuotias nokkahuilunsoiton harrastaja.

Tinapillit soimaan

Teksti: Henna Mäkelin

Sain kipinän soitinrepertuaarini laajentamiseen Pohjois-Kymen musiikkipiston kaikille avoimessa kansanmusiikkiryhmä Mekkalassa. Ohjaaja kehotti meitä kokeilemaan – ja mokailemaan – vapaasti uusien soitinten parissa.

Aluksi ajatus kauhistutti: ruveta nyt julkisesti opettelemaan jotakin ihan uutta ja outoa, noloa! Silloinhan pitäisi näin ihan aikuise-
na tunnustaa, että ei osaa jotakin!

Pääsin asian yli ja Mekkalan loppuessa perustin kavereideni kanssa Lohtutorttu-nimisen kansanmusiikkiyhtyeen, jossa jokaisella on lupa opetella uusia soittimia. Olen tarttunut nokkisten ohella kuusikieliseen kanteleeseen, alkanut yhtyeen laulajaksi – ja tutustunut tinapillin saloihin.

Meidän nokkahuilistien on helppo aloittaa tinapillin soittaminen. Nokkahuilistille on itsestään selvää, että soittaessa käytetään kieltä. Monet otteet ovat identtisiä nokkahuilun kanssa, ja myös puhallustekniikka on nokkahuilistille helppo.

Tinapilli ei kuitenkaan ole nokkahuilu. Oktaavia vaihdetaan ylipuhaltamalla, eikä peukalolle ole ollenkaan reikää. Suurin ero ovat tyyliseikat ja tietysti pillin ääni, sen voimakkuus sekä musiikki, jota tiniksellä pääasiassa soite-
taan. Irlantilainen kansanmusiikkiperinne on rikas – myös täynnä tansseja.

Runsas koristelu on olennainen osa irkkumusaa. Osa tinapilliko-
ruista, kuten trillit ja glissandot, ovat nokkahuilistille tuttuja, mutta myös uusia on paljon.

Tinapilliin on helppo tutustua ilman opettajaakin. Kelvollisia pilli-
lejä saa muutamalla eurolla verkosta tai lähimmästä musiikki-
kaupasta, ja samasta putiikista todennäköisesti löytää yhden monista nuottikirjoista, joissa on usein mukana CD-levy. Itse olen todennut parhaaksi tietolähteeksi verkon. Youtubessa saa ilmaista, selkeää ja helposti sulavaa oppia esimerkiksi Ryan Duns –nimiseltä hepulta, jonka opetusvideoita on katsottu kymmeniä tuhansia kertoja. Sekä ilmaista että maksullista opetusta tarjoaa myös Online Academy of Irish Music – monien muiden muassa. Sitäkin voin suositella.

Verkon opetuskieli tosin on englantia.

Parasta on, että olen huomannut uuden harrastukseni ruokkivan vanhaa. Olen alkanut käyttää monia, uutena oppimiani tinapillikoruja nokkahuiluni kanssa. Jo tuttuihin koruihin olen saanut uutta pontta: esimerkiksi glissando on tiniksellä helpompi kuin nokkiksella. Opettelen usein tinapillikappaleet korvakuulolta, mikä on auttanut minut irti kroonistuneesta nuottiriippuvuudesta nokkahuilunkin kanssa. Tutustun jatkuvasti uuteen musiikkiin, jota voin soittaa molemmilla instrumenteilla.

Lisäksi opin jatkuvasti arvostamaan nokkahuiluani yhä enemmän. Sillä voi soittaa kromaattisesti, kun taas tinapilliä pitää vaihtaa sävellajin mukana. Nokkis kuuluu akustisessa yhtyeessä oikein hyvin, ja sen äänen saa jo pelkällä puhalluksella lisäväriä, kun taas monen tinapillin ääni katoaa nokkista helpommin, ja esimerkiksi vibrato tehdään etupäässä sormella puhalluksen sijaan.

Nokkahuiluperheen jäsenillä on jokaisella oma, rikas sointinsa.

Lisäksi nokkis on hyvin rytmisen soitin, sillä sen ääni syttyy nopeasti ja tarkasti.

Kannattaa siis tarttua uuteen, jotta oppii lisää myös vanhasta.

Kirjoittaja on ollut kouvolaalainen nokkahuiluharrastaja vuodesta 1987.

Suomen nokkahuiluseura toivottaa
jäsenilleen rauhallista joulua ja
mitä parhainta vuotta 2015!

Perustettu vuonna 2008
Kotipaikka: Helsinki
Jäsenmäärä (12/2014): 69

Hallitus kaudella 2014:

Eero Saunamäki, puheenjohtaja
puheenjohtaja@nokkahuilu.fi

Petri Arvo, varapuheenjohtaja

Anna Saunamäki, sihteeri
sihteeri@nokkahuilu.fi

Reetta Varjonen-Ollus, talousvastaava

Sini Vahervuo, jäsen

www.nokkahuilu.fi